

Werken met moed en vertrouwen

1

**Verslag conferentie
Van BeroepsZeer naar BeroepsEer**

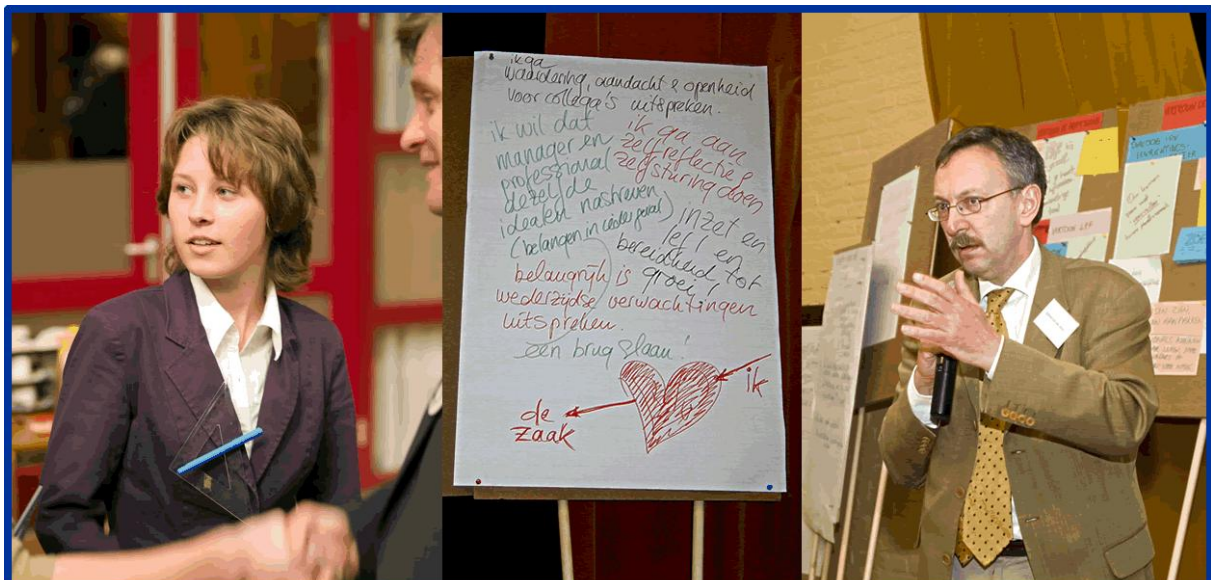
2

Van boek naar beweging

3

Mission Statement

door A. Gabrielli

Verlag conferentie Van BeroepsZeer naar BeroepsEer

7 april 2006, Mondriaan Onderwijsgroep,
College voor Horeca en Toerisme, Den Haag

Onder het motto “Werken met moed en vertrouwen” werd de conferentie Van BeroepsZeer naar BeroepsEer ingeluid op 7 april 2006 in het Mondriaan College voor Horeca en Toerisme te Den Haag. De conferentie was georganiseerd door de Stichting Beroepseer, opgericht door Alexandrien van der Burgt-Franken (Van Ede & Partners) en Thijs Jansen (tijdschrift “Christen Democratische Verkenningen”).

Aanleiding tot de Stichting was het in 2005 verschenen boek “Beroepszeer: Waarom Nederland niet goed werkt”, onder redactie van Gabriël van den Brink, Thijs Jansen en Dorien Pessers. Het boek werd na verschijning een groot succes en beleefde al snel drie drukken. Het is een bron van inspiratie geworden voor degenen die een beroep uitoefenen, daar trots op zijn, maar in toenemende mate gehinderd worden in een verantwoorde uitoefening van hun beroep. Grote vraag die opdoemde was: Wat te doen tegen de aantasting van de beroepseer? Wat te doen tegen het teveel aan regelgeving en een overheersende invloed van managers?

Thijs Jansen aan het begin van de Conferentie Beroepseer, sprekend tot de "ambassadeurs van de beroepseer"

De openingswoorden van Alexandrien van der Burgt en Thijs Jansen werden uitgesproken op een plek die deed denken aan de *agora* van het oude Athene waar men samenkwam om met elkaar van gedachten te wisselen en te discussiëren. De grote binnenruimte van het Mondriaan College was omgetoverd tot een marktplaats waar een opeengepakte menigte van meer dan driehonderd mensen zich geschaard had rond het midden met een verhoogd podium voor de sprekers. De toehoorders kwamen qua beroep uit diverse geledingen van de maatschappij: rechters, officieren van justitie, verpleegkundigen, artsen, overheidsambtenaren, politieagenten, een inspecteur van de volksgezondheid, zelfstandigen die net een nieuw bedrijf

waren begonnen, een oud-ondernemer, een bibliothecaris, leraren, hoogleraren, psychologen. Er waren managers en functionarissen: projectleiders, directeuren van scholen, coördinatoren, adviseurs, leden van de ondernemingsraad, een studietoelichting van de universiteit, afdelingshoofden, trainers, coaches, programmamakers en bemiddelaars.

Het Mondriaan College was overigens niet toevallig gekozen als conferentieplaats, maar juist om extra cachet te geven aan de vakman, de vakvrouw en het vakmanschap. Zonder vakopleiding geen vakmanschap en beroepseer.

Pierre Wind en zijn leerlingen: gevoel voor de juiste maat en liefde voor het eindproduct bijbrengen

Tijdens het intermezzo gaf televisiekok Pierre Wind een humorvolle demonstratie van het kokswezen in het bijzijn van zijn koksmaat, een tweede-jaars leerling-kok. Betrokkenheid en liefde voor het vak werd hier met passie gepropageerd, en hij besloot met de uitroep: "Proef je gerecht".

Winds aanstekelijke woorden zetten de toon voort die al bij aanvang van de conferentie aanwezig was en tijdens de duur van de conferentie niet meer zou wijken. Het was de toon van initiatief nemen en niet benauwd zijn, van kwaliteit leveren en arbeidsvreugde, van je mond opendoen en discussiëren.

De conferentie bood niet alleen ruimte aan sprekers op het podium maar bood tevens diverse mogelijkheden elkaar te ontmoeten en met elkaar van gedachten te wisselen. Daartoe waren sessies ingelast in twee rondes in de klaslokalen van de school. De eerste sessieronde had als thema “Inbraak - Ervaar dat werken met beroepseer en trots mogelijk is, ook voor uzelf”. Er kon gekozen worden uit veertien verschillende onderwerpen, van “De kracht van het afwijkende geluid” tot “Organiseren, veranderen en vernieuwen voor en door professionals” en “Intensieve menshouderij”. De tweede ronde had als thema “Doorbraak - Kijk vanuit een praktijksituatie naar de kansen voor honderd procent beroepseer” met elf keuze-onderwerpen: van “Veranderen van onderop” tot “Wie behartigt het belang van beroepseer”? en “Waarom verzet u zich niet”? In elk lokaal gingen circa vijftientig deelnemers met een of twee begeleiders, onder wie vernieuwers en inspiratoren van naam, aan de slag.

Na afloop was er een gezamenlijke eindsessie, “Uitbraak”, in de aula van het Mondriaan-gebouw voor het verwoorden van inzichten en conclusies van de twee sessieronden op grote, voor iedereen zichtbare schilden.

*Ad Verbrugge:
“Men moet naar
voren treden!”*

Na het welkomstwoord van de initiatiefnemers gaf filosoof Ad Verbrugge een voordracht over “Moed en Beroepseer”. Hij is na de publicatie van zijn boek “Tijd van onbehagen” en interviews in de krant als vanzelf een ikoon van de beweging van Beroepseer geworden. Want dat Beroepseer een beweging in Nederland aan het worden is, is wel duidelijk. Er wordt een weg gebaad met ideeën die mensen aanspreken. Nieuwe mogelijkheden en alternatieven bieden zich aan om de regen aan klachten die op ieders lip liggen tegen te gaan. De vakman is in de verdrukking gekomen in onze maatschappij, terwijl de manager daarentegen een veel te grote rol heeft toebedeeld gekregen. Verbrugge reikte sleutelwoorden aan in zijn voordracht: hart voor de zaak hebben, mensen in hun waarde laten, mensen erkennen in hun vak, aansluiting zoeken bij wat iemand in zijn beroep van belang acht, nieuwe modellen ontwerpen voor het onderwijs en de gezondheidszorg, vervreemding tegengaan en opnieuw gaan kijken naar de inhoud en de activiteiten in de praktijk. Het gaat er volgens hem om nu in te breken in de autonome cultuur die is ontstaan en de machteloosheid t.a.v. de structuren die ontstaan is en die overal gevoeld wordt, op te heffen. Er staat veel op het spel. Men moet naar voren treden en de juiste woorden op het juiste moment uitspreken.

Toen Gabriël van den Brink daarna het podium betrad kondigde hij meteen de revolutie aan. Hij moedigde aan op te staan en de zin en betekenis aan het beroep terug te geven. Het is de verantwoordelijkheid van organisaties om de terugkeer van de beroepseer mogelijk te maken.

Een voordracht over “De Straalmeesters” door bioloog en schrijver Willem Beekman ging over de manier waarop meesterschap bereikt wordt aan de hand van vier voorbeelden. Van de stotterende Demosthenes uit het oude Griekenland die een welbespraakt redenaar werd tot de eeuwig schijnende zon, de grootste grootmeester die we kennen en die straalt vanuit zijn eigen kern. Stel je zelf eens de

vraag: Waar ben ik meester in? Of ga eens op een heuveltop staan en kijk uit over het landschap in plaats van in het struikgewas – onze alledaagse toestand - te blijven waar we het pad dat we kunnen gaan niet weten te onderscheiden.

In een van de sessies van de eerste ronde vervolgde Beekman zijn betoog met de vraag “Wat beheerst ons, wat bezielt ons?” Aan de hand van voorbeelden uit de natuur, zoals een nautilus-schelp en een foto van de Melkweg gaf hij aan dat de wereld in het klein en in het groot overeenkomstige patronen laat zien. Het oude adagium “Zo boven zo beneden” werd op die manier

*Deelnemen aan de sessie van Willem Beekman:
“Wat beheerst ons? Wat bezielt ons?”*

treffend aanschouwelijk gemaakt. De drieëntwintig deelnemers aan deze sessieronde reageerden persoonlijk en gaven uiting aan wat noodzakelijk wordt geacht in het leven. Gesuggereerd werd jezelf eens af te vragen waarmee je je zou willen verbinden? Met wat, met wie, met een doel of een instelling. Hoe te leren contact te maken met de bron in jezelf en de kosmos, met de omgeving en de samenleving. Goed communiceren, drempels weghalen en de juiste vragen stellen werden toegevoegd aan belangrijke elementen van werk en samenleving.

En, vroeg iemand zich af, is het ook niet zo dat de intuïtie die je zelf wel degelijk hebt, zo vaak genegeerd wordt omdat je jezelf de hele tijd voorbij holt? En was het niet zo dat je juist beter verbinding kon maken als je losliet?

Tegen het einde van de sessie werd een pleidooi gehouden voor diversiteit en veelvormigheid van culturen, in plaats van de monocultuur waarop we afstevenen.

In lokaal 105 leidde Marijke Verbrugge-Breeuwsma de sessie “Rechtspositie en vakmanschap”. Zij was lerares klassieke talen op een middelbare school in Amsterdam, maar hield op met werken na de invoering van het studiehuis door de vroegere minister van Onderwijs, Tineke Netelenbos in 1998. Het leren lezen en vertalen van klassieke teksten werd niet meer belangrijk gevonden. Maar Marijke Verbrugge vond dat wel belangrijk en daarin stond zij niet alleen. Leraren die hun vak nog wilden uitoefenen kregen het stempel conservatief of reactionair opgedrukt.

De naam van Tineke Netelenbos viel overigens wel vaker. Een gepensioneerde leraar zei in de wandelgangen dat Netelenbos docenten met hart voor hun vak “lesboeren” noemde. Niet alleen zij kreeg harde kritiek op haar beleid te horen. De voormalige minister van Onderwijs Ritzen schreef, volgens oud-hoogleraar Albert Mock, indertijd zelfs een “handboek tegen de leraren”.

De deelnemers aan de sessie kwamen tot de conclusie dat de liefde voor het vak door overheid en managers, maar ook door leraren zelf, is losgelaten. In plaats daarvan wordt er gepraat over arbeidsduurverkorting of wordt er gedemonstreerd voor een 26-urige dan wel 28-urige werkweek. De vakbonden hebben in het verleden teveel de nadruk op de arbeidsvoorwaardelijke kant gelegd en te weinig gedaan ter bescherming van de leraar. Leo Prick merkte nog op dat leraar zijn te maken heeft met opvoedkunde.

Na afloop van de eerste sessie-ronde sprak Minister van Landbouw Veerman in de aula over "Besturen met vertrouwen kán!" Met élan ging hij van start en gaf zijn gehoor al gauw een leuze mee, waard te onthouden: "Een verantwoordelijk mens is zijn vrijheid waard!"

Aan de hand van een beschrijving van de arbeidsomstandigheden ten tijde van Karl Marx en de film *Modern Times* van Charlie Chaplin waarin de mens gereduceerd is tot een machine, gaf hij aan hoe de mens kan vervreemden van zijn werk. De toestand in onze samenleving is nu zo geworden dat de regels ons gedrag disciplineren en ons benauwen. Wij hebben de controle verloren over ons eigen bestaan, en de verantwoordelijkheid voor het eigen werk dreigt te verdwijnen. De beklemmende regels en wetten die de maatschappij zijn binnengeslopen laten zien dat de middelen het doel zijn geworden. De systeemdwang berooft ons van eergevoel en voldoening in het werk. Als we iets willen, krijgen we altijd het antwoord: Nee..., want..., maar..., je hoort nog van ons.....

Het echte doel is ons vak op verantwoorde manier uitoefenen. Beheersingszucht en controledrift moeten worden losgelaten en daarvoor in de plaats moet verantwoordingsplicht komen. Nadruk op kwaliteit is essentieel, op de zogenaamde niet-objectificeerbare waarden. Geld is niet alles. De nadruk op status moet verdwijnen. Er is iets anders dat belangrijk is, en dat is arbeidsvreugde. Mensen moeten de ruimte krijgen en zich niet concentreren op de verkeerde dingen. Bijdragen leveren aan de samenleving bestaat uit zelf-disciplineren en eigen verantwoordelijkheid. Als mensen de ruimte krijgen, putten ze uit eigen kracht. Mensen voelen de onzekerheid en vragen zich af: hoe kan ik mijn leven nog zelf leiden? Hoe krijg ik vertrouwen en hoe raak ik die krampachtigheid kwijt? In plaats van dat de pakkans bepaalt wat ik doe en laat, is het beter een goed geweten te hebben en te luisteren naar de stille stem van het hart.

Veerman riep tenslotte op de "Mission Statement" te ondertekenen en sprak de wens uit dat veel mensen zich achter de beweging Beroepseer zullen scharen.

*Staatssecretaris van OCW,
Mark Rutte leidde met
Ad Verbrugge de sessie
"Waarom verzet u zich niet?"*

Minister Cees Veerman, tweede van links, en Alexandrien van der Burgt, tweede van rechts in de pauze na afloop van Veermans voordracht

De conferentie werd, na een pauze van twintig minuten, vervolgd met de tweede sessie-ronde, “Doorbraak - Kijk vanuit een praktijksituatie naar de kansen voor honderd procent beroepseer”.

Een van de keuzemogelijkheden was “Rechtspreken met trots: begint bij jezelf!”

Henriëtte Gelinck gaf aan de hand van een voorbeeld uit haar eigen leven – zij was twintig jaar geleden Officier van Justitie Jeugdzaken – aan hoe je in je beroep kan worden gedwarsboomd.

Zij vroeg de deelnemers: Wat zou u doen, wonend in een mooi huis en genietend van uw comfort, als u op een dag zou ondervinden dat uw kinderen de zitbank naar buiten slepen om op het trottoir een luidruchtige disco-avond te geven? Wat kan men doen om niet in paniek te raken?

Volgens Henriëtte Gelinck dient er een zogenaamde rekzone gecreëerd te worden om paniek te vermijden. Diverse deelnemers droegen suggesties aan voor zo'n rekzone: het aanstellen van een vertrouwenspersoon in de organisatie en een betere communicatie met de collega's, alsook minder angst hebben en het uitspreken van verlangens in een eerder stadium. De hechtheid van het contact tussen mensen moet hersteld worden. Hoe een balans te vinden tussen wat ik vind dat nodig is en wat er van me wordt verwacht? Ook het vinden van medestanders bij het terugdringen van de 'cultuur van de cijfers' is geboden.

Na afloop van de tweede sessie-ronde werden op ruim twintig grote schilden de inzichten en conclusies geschreven en naast elkaar tentoongesteld in de aula, als antwoorden op de vraag van de slotsessie: “Uitbraak – Met welke afspraak gaat u naar huis?” De aula stroomde vol voor de slotwoorden en het lezen van de opstekers, waarvan er enkele luidden:

“Stichting Het goede voorbeeld”, “Laat de regels je uitdagen en niet belemmeren”, “Cynisme laten varen en terug naar eigen kracht”,

Een van de schilden met “Wees ongehoorzaam” en “www.tegenstrijdigeregels.nl”

“Door ruimte en vrijheid te krijgen, krijg je beroepseer terug i.p.v. beroepszeer door regels en beknotting”, “Lef en moed om elkaar aan te spreken op kwaliteit (niet controle)”, “Zoek medestanders”, “Problemen oplossen, geen regels maken”, “Alternatieven voor vergaderingen”.

Agnes Jongerius, lid van het Comité van Aanbeveling van de Stichting Beroepseer, in de aula, met verve sprekend over beroepseer. “De link leggen tussen individueel handelen en collectieve actie voor beroepseer is lastig, maar hoe dan ook: Laat je cynisme varen!”

De aanwezige Agnes Jongerius, voorzitter van het FNV en begeleider van een van de Doorbraak-sessies “Wie behartigt het belang van beroepseer”, wist te waarderen dat een conferentie aan beroepseer was besteed en zij zei dat het idee van de terugkeer van de beroepseer en het erkend worden in je vak haar zeer aansprak. Ze sprak de hoop uit dat er mensen met individuele moed komen die de cynische ondertoon in de samenleving doen verdwijnen die is ontstaan door het opleggen van teveel regels door de politiek. Wat Agnes Jongerius betreft kan de vakbond daarbij ruggesteun bieden.

Het slotwoord van Alexandrien van der Burgt begon met de aansporing je eigen stem te laten horen: “Het luisteren naar elkaar en de dialoog begint bij de stem van het individu”. Agnes Jongerius viel haar bij en suggereerde

met elkaar ‘geheime afspraken’ te maken.

Peter Holland, voorzitter van de koepelorganisatie van artsen KNMG, en lid van het Comité van Aanbeveling van de Stichting Beroepseer gaf vervolgens aan dat er een andere balans tussen management en professionaliteit moet komen en dat we afmoeten van de opvatting dat over inhoud praten alleen maar een sjiek probleem zou zijn. We zouden bovendien het Rijnlandse maatschappijmodel weer terug moeten halen en het Angelsaksische model dat de laatste jaren oprukte, terugdringen. Hij riep iedereen op het lef te hebben het morgen anders te doen, je mond open te doen om echt en oprecht een dialoog te voeren met collega’s.

Marja van Bijsterveldt, voorzitter van het CDA, gaf haar complimenten voor het initiatief van Beroepseer. Ze vond het een goede zaak die mensen raakt. De politiek moet de mensen de ruimte geven onder het motto: vertrouwen in mensen met liefde voor hun vak. Aan de politiek de opgave hier wat aan te doen.

Jaap Peters, auteur van het boek “Intensieve menshouderij” zei nog eens nadrukkelijk “dat we ons niet moeten laten kisten” en dat de vakman energie dient uit te stralen en geen cynisme.

Als laatste spreker op de slotbijeenkomst vertelde Gabriël van den Brink dat er een enorme onvrede bij de mensen leeft en dat de elite in de samenleving zich dat moet aantrekken. Dus niet de doelmatigheid en de cijfers prioriteit geven, maar de inhoud en de kwaliteit. Er moet een andere richting worden ingeslagen, want uiteindelijk gaat het om het leven van de mens.

Veermans eerdere oproep het “Mission Statement” te ondertekenen werd nog eens herhaald.

Voorstellen en initiatieven zullen gebundeld worden en Van Ede & Partners en anderen gaan in de

toekomst regionale bijeenkomsten houden waar mensen kunnen brainstormen over hoe het anders kan in de maatschappij. Beroepseer is op deze conferentie van start gegaan in de samenleving en wordt een beweging door heel Nederland.

Victor Müller op het podium van de aula voor de slotbijeenkomst, staande voor de tentoongestelde schilden met de bevindingen van de Doorbraak-sessies

Ter ontspanning na een intensieve, lange middag, betrad musicus Victor Müller het podium in de aula om het slot van de conferentie in te luiden met het dirigeren van enkele canons. Samenzang als symbool van de nieuwe hechtheid tussen mensen? Heel even leek het of we in een middeleeuwse Engelse Hall stonden, in een ridderzaal met schilden, de vergadering besluitend met een gezongen bevestiging.

Van *agora* naar workshop naar ridderzaal op één dag. Het was een boeiende reis, die eindigde met een diner buffet, toe bereid door de leerlingen van het Mondriaan College.

Het was een dag van je mond opendoen en het woord nemen, en goed luisteren. Lang geleden was je mond opendoen de eerste aanzet tot de vorming van de democratie. Immers, in het oude Griekenland was iemand, staande op het marktplein en luisterend naar een spreker verplicht zijn mond open te doen als hij het niet eens was met wat werd gezegd. Spreek! Spreek! klonk de aanmoediging als iemand te kennen gaf er anders over te denken. En dan moest je wel. Dat was de kracht en de inspiratie van het andere geluid, het begin van de democratie en het einde van de stammencultuur en de kuddegeest.

Programma Conferentie Van BeroepsZeer naar BeroepsEer 7 april 2006 - Mondriaan College voor Horeca en Toerisme - Den Haag

14:00 Persoonlijke ontvangst

14:30 Welkom door Alexandrien van der Burgt en Thijs Jansen.

14.40 Moed en Beroepseer door Ad Verbrugge, universitair hoofddocent sociale en culturele filosofie aan de Vrije Universiteit Amsterdam en publicist.

14.50 Intermezzo vanaf de werkvloer met Pierre Wind en koksmaat.

15.00 "De Straalmeesters" door Willem Beekman, bioloog, schrijver en spreker en begeleider van mensen op weg naar Meesterschap.

15:30 INBRAAK 1e ronde sessies.

Ervaar dat werken met beroepseer en trots mogelijk is, ook voor uzelf!

Kies uit 14 workshops van vernieuwers in de praktijk en inspiratoren voor persoonlijk leiderschap.

16.30 Besturen met vertrouwen kán! door Minister Veerman LMV.

16.45 PAUZE

17:15 DOORBRAAK 2e ronde sessies.

Kijk vanuit een praktijksituatie naar de kansen voor 100% beroepseer bij: zorg verlenen, veiligheid organiseren, les geven, recht spreken, maatschappelijk ondernemen. Of schuif aan bij een laboratorium en laat uw creativiteit spreken!

18:45 UITBRAAK

Uitspreken van inzichten en conclusies. Met welke afspraak gaat u naar huis? Veelstemmige samenspraak o.l.v. Victor Müller, musicus.

19.15 Gezamenlijke maaltijd met prominenten en straatmuziek van violist Reinhard Wolff.

21:00 Einde van het startschot.

Inbraak sessies – eerste ronde
1. De kracht van het afwijkende geluid. Carina Benninga, top-hockyster en coach, Van Ede & Partners
2. De economische waarde van beroepseer. Robert Bood, Fairsights
3. Laten we de verhouding managers/professionals omkeren! Giel Hutschemaekers, hoogleraar Professionalisering GGZ, Radboud Universiteit
4. Wat beheerst ons, wat bezielt ons? Willem Beekman, bioloog, schrijver en spreker
5. Beroepseer als teken van moderniteit. Gabriël van den Brink, hoogleraar Bestuurskunde Universiteit Tilburg en Lector Politieacademie
6. Leiding geven aan bezieling. Jaco van Hoorn, Politie Hollands Midden
7. Rechtspositie en vakmanschap. Marijke Verbrugge-Breeuwsma, lerares klassieke talen
8. Waarom verzet u zich niet? Mark Rutte, staatssecretaris OCW en Ad Verbrugge, universitair hoofddocent Sociale en culturele filosofie VU
9. Compassie en beroepseer. Monica Haimé, Kwaliteitsinstituut voor de gezondheidszorg
10. Intensieve menshouderij. Jaap Peters, auteur Intensieve menshouderij
11. Prestatiemeting en beroepseer. Hans de Bruijn, hoogleraar Bestuurskunde/ organisatie en management TU Delft
12. Lak aan regeldruk, regels met een korrel zout. Peter Sluis, Change Management Consultants en Van Ede & Partners
13. Ruim baan voor ondernemerschap. Lodewijk Schmit Jongbloed, LSJ Medisch Projectbureau
14. Organiseren, veranderen en vernieuwen voor en door professionals. Maarten Königs, SIOO

Doorbraak sessies – tweede ronde
1. Veranderen van onderop. Monica Haimé, Kwaliteitsinstituut voor de gezondheidszorg en Peter Cuyvers, casus Kinddossiers als alarmbel
2. Eigenwijs doorgaan in de zorg. Hans Reinders, hoogleraar Ethiek VU en Mark Räkens, casus Opvang dak- en thuislozen
3. Stel dat leraren bepalen wat er gebeurt. Han Looten, GTP en Emmanuelle Silvius, casus Lerencoöperatie
4. Helpt visitatie door collega's? Annet Kil, Samenwerkingsorgaan Beroepskwaliteit Leerkrachten
5. Vertrouw de professional. Robert Bood en Bennie Beuvink, casus Veilig op straat
6. Ithaca: echte dienders op zoek naar essenties. Jan Nap, Politieacademie en Jaco van Hoorn, districtschef politie
7. Rechtspreken met trots: begint bij jezelf! Henriette Gelinck, casus Een stap opzij
8. Maatschappelijk ondernemen in eigen hand. Rosa Lucassen, Echte Welvaart en Paula Dijkstra-Tolner, casus Bijna-thuis-huis, een onderneming
9. Laboratorium Regels schrappen. Peter Sluis, Change Management Consultants
10. Laboratorium Organiseren vanuit vertrouwen. Ger Vosseberg, Van Ede & Partners en Willem Beekman
11. Laboratorium Wie behartigt het belang van beroepseer? Jaap Peters, auteur Intensieve menshouderij, met visies van René Paas, CNV en Agnes Jongerius, FNV

Van boek naar beweging

Hoe een boek een snaar raakt in de Nederlandse samenleving

Direct na verschijnen van het boek **Beroepszeer - Waarom Nederland niet goed werkt** in juni 2005 bleek hoe het onderwerp in Nederland leeft: de miskening van de beroepszeer en het leveren van goed vakwerk. In plaats van de vakman maakt tegenwoordig degene die weinig verstand heeft van het vak de dienst uit in organisaties en bedrijven.

In een mum van tijd was **Beroepszeer** (uitg. Boom, Amsterdam), een speciale uitgave van het kwartaaltijdschrift "Christen Democratische Verkenningen", aan zijn derde druk toe. Medewerkers aan het boek werden links en rechts uitgenodigd voor artikelen in dagbladen en

interviews op de televisie.

Een van hen, de filosoof Ad Verbrugge schreef een essay over het onderwerp in de zaterdagkrant van 18 juni 2005 van NRC Handelsblad, "Het procesmanagement berooft de wereld van zijn bezieling".

Verbrugge: "Mensen voelen zich niet serieus genomen, worden ondermijnd in hun beroepszeer en er ontstaan spanningen op afdelingen. Er worden zogenaamd objectieve controlemechanismen in het leven geroepen die in feite te kennen geven dat de werknemer wordt gewantrouwd. Hij is in wezen een 'processor' geworden die extern wordt aangestuurd. Het gevolg is vervreemding".

....."Ondertussen lopen talloze leraren, doktoren en verpleegsters rond met de diepe frustratie dat hun beroep van hen is afgenomen. Het werken onder steeds nieuwe bureaucratische richtlijnen, opgelegd door mensen die niet weten wat hun vak in de praktijk inhoudt, is een directe ontkenning van hun beroepszeer. Juist deze beroepen zijn gegroeid door jarenlange ervaring waarin mensen zich bepaalde praktijken eigen hebben gemaakt. Het persoonlijke karakter van hun beroep, dat met aandacht voor individuele mensen te maken heeft, wordt procesmatig ontleed en reduceert hen tot processoren die abstracte richtlijnen en modellen ten uitvoer moeten brengen om output te genereren".

Het artikel ging de maandag daarop mee onder de bagagedrager van de fiets van onderwijzers, zorgverleners en ambtenaren. Het ging er Verbrugge overigens niet om managers alle schuld van de onlusten op het werk te geven, maar om een duidelijk signaal van wat er mis is. Of zoals Jaap Peters, auteur van het boek "Intensieve menshouderij", zei: "Het is overigens niet zo dat ik vakmensen

verheerlijk en managers bij de prullenbak wil zetten. Zo is het niet bedoeld. Maar de mengverhouding moet wel juist blijven. In talloze organisaties zitten niet alleen in de toplaag, maar ook in het middenkader alleen maar managers die geen verstand hebben van het vak. Vaak heeft de vakman een manager nodig om zijn ideeën tot bloei te laten komen. Maar dan moet de manager luisteren naar het vakmanschap en niet de vakman knechten naar zijn normen.”

Op de website [Intensieve menshouderij.nl](http://Intensieve_menshouderij.nl) staat een tip van de dag: “Vraag eens aan je manager: wat doet u eigenlijk voor mij?”

De stroom publicaties in dagbladen en uitzendingen op televisie over het onderwerp is sinds de verschijning van het boek *Beroepszeer* op gang gekomen en werd in de periode voor en na de conferentie “Van BeroepsZeer naar BeroepsEer” van 7 april 2006 in Den Haag nog intensiever. Een onderdeel van het politieke tv-discussieprogramma Buitenhof van zondag 2 april - “De macht van de manager” - kan beschouwd worden als een perfecte inleiding tot de conferentie. Uitgenodigd bij Paul Witteman waren Jaap Peters, organisatie-adviseur en auteur van “Intensieve menshouderij”, Ton van Haperen, leraar economie aan een middelbare school en Leo Lenssen, adviseur van het College van Bestuur van ROC ASA (Regionaal Opleidingen Centrum).

Witteman kondigde aan: ..... “Dokters en verpleegkundigen klagen erover, en ook de dokter en de politiemans zeggen steeds vaker hun werk niet goed meer te kunnen doen door de invloed van de managers in hun organisatie. Is die klacht terecht en waarom hebben de vakmensen de macht uit handen gegeven?”

Een week daarvoor verscheen een interview met Alexandrien van der Burgt in “PM, het magazine voor de overheid” van 30 maart 2006 waarin zij zegt dat professionals vaak geen erkenning krijgen

voor hun vakmanschap en dat er meer samenspraak moet komen tussen directie en de werkvloer.

Een strijdbaar stukje van columniste en hoogleraar

Burgerschap, Evelien Tonkens in De Volkskrant van 5 april

2006 begon met: “Tijd voor een massale opstand”, en ze

vervolgde: “De bureaucratie is met 32 procent gestegen, het aantal ziekenhuisbedden met 10 procent gedaald, meldde het CBS gisteren. Geen uniek probleem voor ziekenhuizen. ‘Overall

waar ik kom, beginnen werknemers ongevraagd te klagen over de tijd die ze kwijt zijn aan verantwoording afleggen’, aldus

Abva Kabo voorzitter Snoey. Prestatiemetingen,

monitorsystemen, POP-plannen en andere ‘targets’

vermangelen docenten, verpleegkundigen, maatschappelijk werkers, artsen, politieagenten en andere praktijkwerkers. Ze vermorzelen motivatie, toewijding en professionaliteit. Ze snijden de ziel uit zorg en onderwijs. Ze maken prestatie-verantwoording en rapportage belangrijker dan het werk zelf”.

Een dag voor de conferentie, op 6 april, verscheen in De Volkskrant “Stop onteigening beroepseer” van Thijs Jansen en Alexandrien van der Burgt.

Drie weken later kopte De Volkskrant van 28 april 2006 met “Werknemer wordt gek van regelzucht managers” waarin werd verwezen naar de conferentie en de Stichting Beroepseer en waarin ook Alexandrien van der Burgt aan het woord was.

In dit artikel werd het internet-onderzoek “De opmars van de managers” aangehaald dat is verricht in april 2006 door onderzoeksbureau ITS uit Nijmegen in opdracht van enkele NCRV programma’s waaronder Rondom Tien en Netwerk.

1016 leerkrachten en verpleegkundigen namen aan het onderzoek deel en vulden de vragenlijst in.

61% van hen was afkomstig uit het onderwijs, 39% uit de zorg. In totaal ontvingen 3082 mensen de lijst:

vakbondsleden van AOb, Sting, Nu91 en De Unie. Bijna 64% vond dat het aantal leidinggevendenden-managers de laatste jaren was toegenomen. Op de vraag of het management van de instelling waar zij werken voldoende begrip voor de dilemma’s in het werk had, antwoordde

43,3% dat er onvoldoende begrip was. Tweederde vond dat het plezier in het werk sterk was afgenomen door nadruk op productiecijfers, targets, tijdschrijven, registratie en verantwoording. 75,8% was het niet eens met de stelling dat regels en voorschriften door het management de kwaliteit en de doelmatigheid van het werk hadden verbeterd. Bovendien antwoordde 83,2% negatief op de stelling dat managers ons van allerlei dagelijkse besommeringen zouden ontlasten. Dat managers steeds meer werk voor zichzelf creëren door voortdurend onnodige overlegsituaties te bedenken werd beaamd door 68,9%.

Een ondervraagde schreef: “Ik ben een klerk geworden. Van elk kind moet bijna alles op papier komen. Ieder toetsje, dicteetje, hoe klein en onbeduidend ook, moet worden vastgelegd”.

Iemand uit de zorg: “Ik word stapelgek van minutenregistraties in de verpleging”. Een ander: “Als de managers net zo weinig zouden verdienen als de mensen in de thuiszorg, dan zouden er niet zoveel managers zijn”.

De uitzendingen van 26 april van Netwerk en van 27 april 2006 van Rondom Tien waren geheel gewijd aan de crisis over managers in de zorg en het onderwijs en de resultaten van het onderzoek. Aanleiding voor het onderzoek overigens was een eerdere aflevering van Rondom Tien over dit onderwerp. Op deze aflevering in februari 2005 kwamen vele honderden reacties binnen van getergde werknemers.

In de bijlage Wetenschap & Onderwijs van zaterdag 6 mei 2006 van NRC Handelsblad was een reactie te lezen op een eerdere column van Leo Prick in dezelfde krant over managers: “Natuurlijke vijanden. Managers regelen maar en betuttelen maar, vindt een deel van de leraren. Wie weet het

beste wat goed is voor de leerling?" In dit stuk werd eveneens gerefereerd aan het tv-programma van Rondon Tien van 27 april.

Naar aanleiding van de publicatie van het jaarverslag van de Raad van State, verscheen er in De Volkskrant van 28 april 2006 een interview met de vice-president van de Raad, Herman Tjeenk Willink. In NRC Handelsblad van 29 - 30 april 2006 was een resumé van het jaarverslag te lezen onder de kop "De overheid is uit de rails gelopen".

Ieder jaar presenteert Tjeenk Willink zijn eigen gedachten en beschouwingen bij het jaarverslag en dit jaar was het thema van zijn analyse van politiek en bestuur de "bureaucratisch-bedrijfsmatige" aanpak, die volgens Tjeenk Willink de kern is geworden van het overheidsbestuur.

De nadruk op management en de afstand tot uitvoerders als leraren, politieagenten en verpleegsters "tast de geloofwaardigheid van de democratische rechtsstaat aan". Tjeenk Willink: "Wanneer zijn ministers wel aanspreekbaar en wanneer niet? Niet de ambtenaar als manager van processen, maar de ambtenaar die beseft dat hij wordt aangesproken op zijn inhoudelijke professionaliteit".

12 mei 2006, de Dag van de Verpleging, stond mede in het teken van de versterking van de beroepstrots van verpleegkundigen. In een speciale krant, "Dag van de Verpleging", een uitgave van AVVV, (Alg. Ver. van Verpleegkundigen en Verzorgenden) met een oplage van 20.000 exemplaren, is het artikel "Beroepstrots maakt zorg veiliger", te lezen waarin Johan Ursem samenvat: "Als je trots bent op je beroep, durf je te erkennen dat je fouten maakt".

Netwerk besteedde in de uitzending van 28 mei 2006 aandacht aan een bijeenkomst van de Raad van Hoofdcommissarissen. Zesentwintig politiechefs gaven daarin uiting aan hun zorgen over de Nederlandse samenleving en leverden kritiek op de politiek van de waan van de dag. Het gaat hun om beroepstrots en gerespecteerd worden in hun vak. Een van hen waarschuwde voor "verkleuterling van de professionaliteit" en een ander gaf aan dat "spelen met ons vak" nodig is. De politie wil fungeren als bindmiddel in de maatschappij, maar dan heeft zij wel de ruimte nodig. Er zijn te veel regels en er is te weinig leiderschap.

In de sessie "Leiding geven aan bezieling" op de conferentie van BeroepsZeer naar BeroepsEer gaf Jaco van Hoorn, districtschef van Politie Hollands Midden al aan dat hij en zijn collega's vooral door passie en compassie gedreven worden en dat de politie altijd waakzaam en dienstbaar is geweest en opkwam voor mensen in nood. Kortom, politiemans zijn is een vak en doel en middel van het politiewezen mogen niet verward worden. Cijferdrift en het "halen van targets" mogen geen doel op zich worden. Het gaat per slot van rekening om de menselijke maat, de veiligheid in de maatschappij, en niet om het heilig verklaren van regels en cijfers.

De VMHP, de Ver. van Middelbare en Hogere Politie-ambtenaren, afdeling Rotterdam-Rijnmond/Zuid-Holland-Zuid nodigde filosoof Ad Verbrugge uit voor een lezing en discussie over "beroepstrots en kwaliteit in het werk" op 6 juni 2006 op het Hoofdbureau van Politie te Dordrecht.

Voor 19 september 2006 staat in Nijmegen een symposium op de agenda voor bedrijfsartsen over professionaliteit en/in organisaties, waar het o.m. zal gaan over het herkennen van beroepszeer als ziekmakende factor, georganiseerd door de bedrijfsartsenopleiding SGBO (UMC Radboud).

Het straalt ervan af. Beroepseer leeft in heel Nederland. De weerstand is op gang gekomen tegen de treurigheid in een open, democratische samenleving van mensen te moeten horen: “Managers verzieken mijn werkplezier”, “Mijn beroep werd mij afgenomen”, “In de praktijk werd mij het werken onmogelijk gemaakt”. Wie zei ook alweer in de jaren zeventig van de vorige eeuw toen de dreiging van een atoom-oorlog reëel was, dat de wereld eerder ten onder zal gaan aan de bureaucratie dan aan een atombom? Waarom toch die hardnekkig uitdijende bureaucratie? Zoals Arnold Paalvast in een e-mail constateert: “De vele vazallen van het management fungeren niet alleen als geldverslinders, maar ook als buffers tussen het topmanagement en de mensen op de werkvloer”.

Conferentiedeelnemers konden een formulier invullen met hun commentaren, opmerkingen en aanbevelingen, of een e-mail sturen naar de Stichting Beroepseer.

Een greep uit de reacties:

Opgeschreven tijdens de conferentie van 7 april

1. Graag een vervolgbijeenkomst over een jaar.
2. Het vakmanschap in Nederland meer aanzien geven. Wat als gevolg moet hebben dat een ieder trots is op zijn vak/beroep. De mensheid bewust maken dat hun beroep ‘nobel’ is.
3. Als jullie zorgen voor af en toe wat inspiratie, zorg ik ervoor dat ik mijn voornemens van vandaag uitvoer.
4. Verspreid het nieuws. Begin bij CNV/FNV, etc. Maak Nederlandse politici en ambtenaren bewust van deze behoefte in de Nederlandse samenleving.
5. Een hype van beroepseer maken! Via bijvoorbeeld mogelijkheid tot lidmaatschap met een duidelijke begripsomschrijving.
6. Doorgaan!
7. Creëer bewustwording, help zingeving te ontwikkelen. Publiceer over dieper gaande thema’s. Blijf dit soort vrijplaatsen organiseren.
8. Mensen weer laten zien/voelen dat wat ze zelf doen een bijdrage levert.
9. Volhouden, verspreiden van goed-nieuws-verhalen en de dialoog gaande houden met iedereen.
10. De start is gemaakt. Wij moeten met z’n allen zorgen dat we dit verder uitdragen. Dit was prikkelend, maar nu....
11. De vandaag behandelde problematiek meer bekendheid geven.
12. Blijf een luis in de pels van organisaties, bestuurders, maar ook van de professionals zelf.
13. Blijf bij de basis, blijf bij de eenvoud.

14. "Klachten omzetten in verlangens", d.w.z. voorbij de negatieve verhalen over nadelen; nu met elkaar formuleren waar behoefte aan is.
15. Ik wil graag ambassadeur zijn binnen de politie Rotterdam-Rijnmond.
16. Dat alle professionals in het onderwijs de ruimte hebben en voelen om hun werk beter te doen.
17. Ik wens de Stichting toe dat dit vuurtje zich als een veenbrand verspreidt. Mijn bijdrage: met lef en kwaliteit mijn werk doen en anderen daarin stimuleren.
18. De communicatie herstellen tussen de "professionals" en "het management".
19. Bespreekbaar maken, ook in de politiek. Over twee jaar weer een conferentie.
20. Deze dag als vliegwiel gebruiken.
21. Een noodzakelijk initiatief dat een vervolg verdient.
22. Moed, volharding, dienstbaarheid.
23. Het uitdragen van het gedachtegoed, zoals verwoord door minister Veerman, en het stoppen van het proces zoals verwoord door Ad Verbrugge.
24. Bevordering van een meer idealistische werkhouding.
25. Management vanuit professie, leiding vanuit passie, passie vanuit je hart.
26. Creatief omgaan met regels.
27. Ga hiermee door en probeer dit bij het openbaar bestuur aan te kaarten; publiceer en houd bijeenkomsten.
28. Je kunt beter een keer vergiffenis vragen dan tien keer toestemming.

Per e-mail gestuurd naar de Stichting Beroepseer

“Alles lijkt tegenwoordig alleen nog maar gericht te zijn op de economie. Op winst. Op de markt. Het is het failliet van de samenleving”. Woorden per e-mail van Alex Verburg, auteur van de roman “En najagen van wind” (De Arbeiderspers, 2004) waarin de managerscultuur en het jachtige bestaan aan de kaak worden gesteld. De titel is ontleend aan een zin uit het bijbelboek Prediker: “Alles is ijdelheid en najagen van wind”.

Verburg in het Noord-Hollands Dagblad van 1 juli 2004: “Er is zoveel verdriet in Nederland. Je moest de reacties eens lezen die ik op mijn site binnenkrijg - terwijl het boek nog maar net uit is... In het onderwijs, in de gezondheidszorg, op universiteiten, het is overal prijs.

“...Als je mensen het plezier in hun werk ontnemt, worden ze ziek, en wie houd je dan over? De mensen die het allemaal niets uitmaakt, de jaknikkers, de meelopers, de middelmaat. En die middelmaat wordt vervolgens de norm. En zo zakken we steeds verder af in dit land. Het wordt steeds platter, ordinaarder en dommer”.

Gelukkig komt er tegenwind, zoals Pieter Oudenaarden van de Vakcentrale van het CNV schreef:

“Ik ben projectleider van het bestuursproject ‘Plezier in je werk’ waarbij we in gesprek met de leden en de samenleving na willen denken over de vraag hoe het komt dat mensen plezier in het werk nogal eens kwijt raken en wat we daaraan kunnen doen. Dit alles vanuit het CNV gedachtegoed dat de mens in eerste instantie persoonlijk verantwoordelijk is voor het eigen werkplezier”.

R. van Meeteren schreef: “De conferentie vond ik bijzonder. Ik wist niet dat beroepszeer zo manifest en wijd verspreid was. Zelf heb ik als schoolleider behoorlijk veel rond onderwijs ‘gedaan’.

Gesprekken met het ministerie, met de inspectie van het onderwijs gehad over deregulering en autonomie. Meegedaan met de aftrap van ‘Koers VO’. Ambtenaren op mijn school gehad die van de ene verbazing in de andere vielen over de effecten van hun eigen regels. Een cursusmiddag gegeven voor jonge ambtenaren van OCW (die nog niet ingekapseld waren...dachten ze) over centrale regelgeving en de uitvoeringsellende. Weet nog dat Tineke Netelenbos (nota bene van mijn ‘eigen partij’) mij vertelde dat ze het gezeur van het onderwijs behoorlijk zat was”.

B. Flierman: “Afgelopen vrijdag was ik in Den Haag getuige van het startschot van de Stichting Beroepseer. Ik vond het erg inspirerend en was blij mij te kunnen herkennen in de worsteling van zoveel andere collegae-professionals.

Een opdracht is dat we er met zijn allen in slagen concrete voorstellen te formuleren om organisaties, van welke vorm of aard dan ook, weer leefbaar te maken. En dat we helder kunnen betogen waarom dat voor iedereen goed is, waarbij m.i. ook economische argumenten een plek moeten krijgen. Dat is tot nu toe onderbelicht gebleven, maar als we in Nederland vakmanschap, toewijding, authenticiteit en creativiteit als pijlers voor onze strategische concurrentiepositie gaan beschouwen, zullen we een onverslaanbare positie op de wereldmarkt (kunnen) verwerven. Dit alles met gevoel voor realiteit en de menselijke maat.

Verder dat we het verantwoordelijkheidsgevoel en het kritisch vermogen van de Nederlandse manager en bestuurder weer manifest maken, en dat we leren luisteren naar de mensen die ervaringsdeskundige pur sang zijn. Dat zijn, vrijwel zonder uitzondering, is mijn ervaring, de professionals en hun klanten.....Met liefde wil ik mijn schouders zetten onder deze beweging”.

Prof.mr. Tom Schalken, emeritus hoogleraar en vroeger werkzaam als advocaat-generaal bij het Hof Amsterdam: “...Ik wilde nog attenderen op mijn afscheidsoratie aan de VU, 15 december 2005, waarin ik eveneens het virus van de verdwijnende beroepseer (de professionaliteit, de magistratelijkheid) binnen het Openbaar Ministerie aan de kaak heb gesteld, omdat zich daar exact dezelfde ontwikkeling heeft voorgedaan, en nu ook de rechtspraak bedreigt. Vijftien jaar geleden heb ik daar al voor gewaarschuwd (zie mijn bundel columns, ‘De mythe van het gezag’, 1995). Mijn afscheidsoratie is in bewerkte vorm verschenen in het Nederlands Juristenblad van 13 januari 2006 onder de titel ‘De jurist en de kunstenaar: waartoe verschillen in denkstijlen kunnen leiden.’”

Beroepseer tilt zich over partijpolitieke grenzen heen en is in feite al een jaar een beweging: erkenning voor het beroep, voor vakmanschap in organisatie en bedrijf. Mensen willen weer trots zijn op hun werk en zich niet een ding voelen dat bestuurd wordt door ongrijpbare machten. Denk hierbij eens aan het oude volksverhaal over de tovenaarsleerling. In diverse variaties komt dit verhaal voor, overal ter wereld, en de kern is dat de mens dingen uitvindt en maakt die vroeg of laat zijn macht te boven gaan en zich tegen hem keren: structuren, modellen, systemen, theorieën. Op een gegeven moment gaan ze het overnemen en een eigen leven leiden. De mens wordt erdoor overmeesterd en gehoorzaamt aan een naamloze autoriteit, de bureaucratie met zijn vele gezichten en maskers. Voor je er erg in hebt, ontstaat er een volgzaam groepsgevoel waarin niemand meer zijn mond durft open te doen, de perfecte kiem voor totalitaire samenlevingen. En groepsgevoel moet niet verward worden met teamgeest, saamhorigheid en met elkaar de schouders eronder zetten.

Michael Gorbatsjov gaf enkele jaren geleden tijdens een bezoek aan Duitsland een waarschuwing. Ongemerkt, zei hij, wordt in het Westen gebouwd aan een systeem als dat van de Sovjet-Unie, waar wij juist vanaf wilden. Jullie krijgen dat straks hier: tot in alle uithoeken apparatsjiks met fanatieke verzameldrift, regeldrift, controledrift, overal beslag op leggend, constant in de weer de medemens te beletten spontaan, creatief, vaardig en waar nodig improviserend, het werk goed te doen.

Hoe verontrustend is het keer op keer te horen, van een leraar bijvoorbeeld, dat hij op vergaderingen zijn....”mond niet meer opendoet, omdat het geen zin heeft”, of van een bibliothecaris, diep ongelukkig met de doorgevoerde veranderingen in zijn bibliotheek: ”Ik heb niets in te brengen op mijn werk”.

Een echte vakman met ervaring.....heeft niets in te brengen. Gezegd in april 2006.

Een modern vervolg op het tovenaarsleerling-verhaal zijn de verhalen over cyborgs in de science fiction literatuur. De cyborg is half mens/half machine, opgesloten in zijn eigen doodlopende systeem,

onbeheerste macht uitoefenend over de mens in een bestaan zonder inhoud, geestelijk bankroet, geen benul meer hebbend van waar het eigenlijk om gaat in het leven.

Het gaat om de mens. Om eer leggen in je werk. De conferentie toonde dat men niet alleen staat met zijn beroepszeer. Er is een beweging op gang gekomen, van beroepseer, kwaliteit en arbeidsvreugde, van werken met moed en vertrouwen. Geestverwanten genoeg. Zoals die vrouw, gezien op het HS station van Den Haag op 2 mei met de button van Beroeps(z)eer op haar tas gespeld....

In de aula van het Mondriaan College tijdens de Conferentie Van BeroepsZeer naar BeroepsEer op 7 april 2006

Colofon

De Conferentie Van BeroepsZeer naar BeroepsEer van 7 april 2006 te Den Haag werd georganiseerd door de Stichting Beroepseer.

Initiatiefnemers van de Stichting Beroepseer zijn:
Alexandrien van der Burgt-Franken (Van Ede & Partners) en
Thijs Jansen (tijdschrift Christen Democratische Verkenningen).

Comité van Aanbeveling van de Stichting Beroepseer:
Peter Holland (KNMG), Agnes Jongerius (FNV), Marian Kaljouw (AVVV), Aad Meijboom (Hoofdcommissarissen Politie), René Paas (CNV), Bernard Wientjes (VNO-NCW) en Herman Wijffels (SER).

De conferentie werd mede mogelijk gemaakt door:
Van Ede & Partners, Berenschot, GITP, SIOO, Twijnstra & Gudde, Ministerie voor Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, Ministerie van Economische Zaken, Ministerie van Financiën, Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen, Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, Ministerie Volksgezondheid, Welzijn en Sport. De organisatie van de Conferentie was in handen van Stichting Echte Welvaart en JBace Communicatie en Evenementenorganisatie.

Tekst en opmaak : Alexandra Gabrielli, met dank aan Jan Prij en Jacqueline de Vreese.
Fotografie: Roland Pierik. www.rolandpierik.nl

Stichting Beroepseer
Tapijtweg 2 , 2597 KH Den Haag
Info@beroepseer.nl
www.beroepseer.nl

Mission Statement Stichting Beroepseer

Renaissance beroepseer noodzakelijk!

In Nederland is al decennia lang sprake van een enorme geringschatting van de deskundigheid op de werkvloer. In toenemende mate is gaan gelden dat functies hoger worden gewaardeerd naarmate deze daarvan verder afstaan. De kennis, motivatie en ervaring van de werknemers die het 'echte werk' doen worden ondergewaardeerd en onderbenut. Dit heeft tot kaalslag en beroepszeer geleid. Dit is met name het geval in (semi-)publieke sectoren op de gebieden als veiligheid, onderwijs, zorg, welzijn en beleid. Het respect voor en zelfrespect van werknemers is ondermijnd door een bombardement van permanente reorganisaties, schaalvergrotingen en regels. Dat uit zich aan de kant van de dienstverleners in demotivatie, matige prestaties en een groot verloop. En aan de kant van de gebruikers in teleurstelling en agressie. En vervolgens in de voorspelbare roep om de klant tot koning te kronen. Dat zal de problemen echter niet voldoende oplossen. Beroepen en sectoren die blootgesteld zijn aan de harde tucht van de markt leveren lang niet altijd meer kwaliteit. Er lijkt sprake van een meer algemeen cultureel probleem. Immers, beroepsgroepen die vanouds een hoog beroepsethos hadden, als notarissen en accountants, lijken ook steeds meer in verwarring te verkeren. Deze culturele kaalslag heeft grote gevolgen gehad. Niet alleen de (semi-)publieke, maar ook de vrije marktsector is in toenemende mate daaronder gaan lijden. Geen wonder dat Nederland de laatste jaren fors gezakt is op internationale ranglijsten. Of het nu gaat om concurrerend vermogen, de aanwezigheid van corruptie of het vertrouwen in de overheid. Meer geld alleen zal dit probleem niet verhelpen.

Het is de hoogste tijd voor een renaissance van beroepseer en beroepstrots op verschillende fronten. De verwaarlozing daarvan is Nederland steeds meer opgebroken. Eergevoel betekent dat iemand ernaar streeft kwaliteit te leveren en daarin ook door anderen te worden erkend. Daarbij stelt iemand hoge eisen aan zijn eigen doen en laten, om in de ogen van zichzelf en anderen iets voor te stellen. Het gaat om hoge eisen die zijn geworteld in zelfrespect en beroepstrots. Professionals moet weer voluit de kans gegeven worden en de kans grijpen hun persoon te verbinden met hun vak, zodat ze 'naar eer en geweten' kunnen werken. Intellectueel, cultureel en moreel kapitaal doen er in de moderne tijd steeds meer toe. Wanneer werknemers leren te ondernemen met hun talenten, hun ideeën kunnen ventileren in een omgeving waar er aandachtig wordt geluisterd komen hoge ambities vrij. Dan willen zij ook worden aangesproken op de realisering daarvan en ontstaat er synergie.

Om dit mogelijk te maken moet er veel veranderen. Laten managers zich als dienstbare leiders opstellen. Laten we de deugdzame cirkel van kwaliteit en arbeidsvreugde weer herontdekken. Laten de professionals de moed hebben weer op te komen voor wat hen bezielt. Laten we verzwakte beroepsgroepen aanmoedigen te kiezen voor kwaliteit en beroepseer, en deze zo van binnenuit weerbaar te maken. Laten we met elkaar praten over wat beter en anders kan, wat onze verlangens zijn en elkaar stimuleren die te realiseren.

En laten we in Nederland opruiming houden in het enorme arsenaal aan demotiverend 'gereedschap': het steeds weer opnieuw openlijk twijfelen aan de arbeidsmoraal, kwaliteit van arbeid uitsluitend af te meten aan doelmatigheid, permanente reorganisaties, politieke stelselwijzigingen zonder medezeggenschap of betrokkenheid van de professionals, vermenigvuldigen van regels, procedures en formulieren die ten koste gaan van de tijd die aan het echte werk kan worden besteed, uitdijing van de lagen van duurbetaalde managers, coördinatoren en bestuurders, het streven naar zoveel mogelijk 'gelijkgeschakelde werknemers', gebrek aan wederzijds respect en vertrouwen. Deze beschreven ommekeer kan alleen slagen wanneer politici, bestuurders, managers, professionals het lef hebben de renaissance van beroepseer en beroepstrots tot topprioriteit van Nederland te maken.

Wilt u de Mission Statement ondertekenen? Ga naar www.beroepseer.nl